

המשפט הצבאי הראשון בירושלים

ב־8 במאי 1948 בשעות הערב התאספו כמה חיילים בצריף הטוראים בחווה של משלט הר בירושלים. החיילים השמיעו תלונות רבות על תנאי החיים בבסיס, והוצע להעלות את התלונות על הכתב ושהמתאספים יחתמו עליהן ויביאו אותן בפני המפקדים. אחד החיילים שדיברו באותה אספה היה טור' צבי ג'ורג'י כהן ז"ל.

לאחר זמן מה נכנס לצריף מפקד הכיתה, נח סופר; הוא שאל לשמות החיילים המתלוננים ונתן פקודה לשניים מהחיילים, בהם גם המנוח, לצאת לעמדה 1 - עמדה שנחשבה למסוכנת; הנוכחים התרשמו כאילו הוענש המנוח על השתתפותו באספה. אחד החיילים, טור' לוי, חזר וסירב למסור לסופר את שמו; סופר יצא מן הצריף וחזר כשבידו תת־מקלע דרוך; נוכח סירובו של טור' לוי למסור את שמו דחפו סופר בעזרת הנשק; הוא דחף גם את המנוח, סטר על לחיו והורה לשני החיילים לארוז את חפציהם וללכת לביתם. טור' לוי עזב לביתו. המנוח נתקף היסטריה וחובש הובא לטפל בו.

למחרת בבוקר הגיע החובש לחדרו של סופר והזהירו מפני המנוח, שלקח אָלָה ואמר שבכוונתו להכות את סופר. סמוך לאחר מכן התפרץ המנוח לחדר, בעוד סופר שוכב על המיטה, התקרב אליה אך החליק ונפל. מיד לאחר מכן שלף סופר אקדח וירה לעברו שתי יריות. אחת היריות פגעה במנוח וגרמה למותו.

סופר הועמד לדין בבית הדין הצבאי המיוחד בירושלים, בין היתר באשמת רצח; בראש ההרכב שדן בעניינו ישב השופט גויטיין. בתום משפטו הורשע בארבע עבירות - הריגה, חבלה, שררה מלווה התעללות כלפי פקודים ושימוש בלתי זהיר בנשק. הוא נידון לארבע שנות מאסר בפועל בסך הכול - ארבע שנים בעוון הריגה ושנת מאסר נוספת בעוון כל אחת מן העבירות האחרות. לריצוי באופן חופף. עוד הוטל עליו לשלם פיצויים בסך 250 לירות לאם המנוח.

סופר ערער על הרשעתו לבית הדין הצבאי העליון; לטענתו ביצע את המעשים לשם הגנה עצמית מפני התקפתו הפתאומית של המנוח.

בית הדין הצבאי העליון קבע כי אין ספק שסופר נקט אמצעי זהירות מחשש של פגיעה מצד המנוח. עם זאת, השופטים לא השתכנעו כי הדרך היחידה של סופר להגן על עצמו הייתה להשתמש בנשקו, ולכן ראו להותיר על כנה את הרשעתו של סופר בעבירות ההריגה והחבלה. בעניין הרשעתו של סופר בעבירה של שררה מלווה התעללות כלפי פקודים ובעבירה של שימוש בלתי זהיר בנשק קבעו השופטים כי אין מקום להרשעתו בשתי העבירות יחד, שכן עבירת השררה מכילה בתוכה את העבירה של שימוש בלתי זהיר בנשק. לכן זוכה סופר מעבירה אחרונה זו. בשל הנסיבות המקילות (הוויכוח שקדם לאירוע ועייפותו, שנבעה מ"פעולות קרב מאומצות") החליטו השופטים להפחית את עונשו של סופר בעבירת ההריגה לשנתיים מאסר בפועל.

מ/1/48 התובע הצבאי הראשי נ' סופר (1948)
אב"ד: גויטיין; שופטים: זאלצברגר, לוי

ע/23/48 סופר נ' התובע הצבאי הראשי;
פסק הדין ניתן ביום 17 באוקטובר 1948; אב"ד: אל"ם הררי
שופטים: ברמן, גלילי

דוד גויטיין ז"ל, אב בית הדין המיוחד בירושלים שדן בעניינו של סופר, עלה לישראל מאנגליה והוסמך לעריכת דין ב־1929. הוא מונה לשופט צבאי בירושלים בתחילת מלחמת העצמאות, ובשנת 1953 מונה לכהן כשופט בבית המשפט העליון; במהלך שנות כהונתו ישב גויטיין בין השאר בהרכב השופטים שדן בערעורו של קסטנר, וכתב את דעת המיעוט בעניינו. גויטיין היה לשופט הישראלי הראשון שכיהן בתפקיד זה בבית הדין הבין־לאומי לצדק בהאג. הוא נפטר בשנת 1961.

מתעם התביעה הצבאית הופיע בבית הדין המיוחד **גדעון האוזנר ז"ל**, לימים נשיא בית הדין הצבאי בירושלים. ב־1960 מונה האוזנר לתפקיד היועץ המשפטי לממשלה; בעת כהונתו שימש התובע במשפטו של הפושע הנאצי אדולף איימן. בהמשך כיהן כחבר כנסת ואף שימש שר בלי תיק בכנסת השמינית. האוזנר נפטר בשנת 1990.

בהמשך משפט הרצח בירושלים

ירושלים, יום ג'. — את־
מול גפתח כאן משפט הרצח הרא־
שון מאז סיום המאנדאט. (ראה
על המשמר" מיום אתמול). הנשי
פט מתנהל בבית־הדין העליון ביר
רושלים, בראשותו של ד"ר גוי
טיין.

נוח סופר, מפקד כיתה בן 22, נא
שם ברצח החייל יצחק כהן ובפציעת
החייל מנשה סופר ב־9 במאי בבית
הכרם. התובע הכללי הוא גדעון האוז
נר, הסניגור אשר לוויצקי.